

Innst. O. nr. 98

(1999-2000)

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endring i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse

Ot.prp. nr. 64 (1999-2000)

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

Arbeids- og administrasjonsdepartementet legger fram forslag til endring i lov om Statens Pensjonskasse (pensjonsloven) § 14.

Bakgrunnen for forslaget er hovedtariffoppgjøret pr. 1. mai 2000, hvor det i Riksmeklingsmannens møtebok er tatt med at det vil bli lagt fram et lovforslag for Stortinget som fjerner det såkalte «knekkpunktet» i § 14 første ledd i lov om Statens Pensjonskasse.

Begrensningen av den pensjongivende inntekt ved åtte ganger grunnbeløpet betegnes som «knekkpunktet».

Dersom knekkpunktet fjernes, vil dette medføre at all inntekt opp til tolv ganger grunnbeløpet i folketrygden fullt ut vil være pensjongivende. Ved en slik endring vil de offentlige tjenstepensjonsordninger ha regler som omtrent samsvarer med tilsvarende regler i lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon.

Når det gjelder utgiftene forbundet med at knekkpunktet fjernes, vil kostnadene for nye pensjonister etter Pensjonskassens beregninger føre til en årlig økt utbetaling første året på om lag 6 mill. kroner. Pensjonsforpliktelsen vil øke med ca. 250 mill. kroner.

Det foreslås at loven trer i kraft straks og gis virkning fra 1. mai 2000.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til proposisjonen og støtter Regjeringens forslag til lovendring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at forslaget i Ot.prp. nr. 64 (1999-2000) er fremlagt for Stortinget etter hovedtariffoppgjøret pr. 1. mai 2000, der det i Riksmeklingsmannens møtebok er tatt med at det vil bli lagt fram et lovforslag for Stortinget som fjerner det såkalte

«knekkpunktet» i § 14 første ledd i lov om Statens Pensjonskasse.

Forslaget om å fjerne «knekkpunktet» vil føre til en kraftig bedret pensjon for mange statspensjonister og disse medlemmer er av den oppfatning at en såpass omfattende endring i loven bør forelegges både arbeidstaker-, arbeidsgiver- og pensjonistorganisasjoner til uttalelse før Stortinget behandler saken. Det bør også etter disse medlemmers mening legges frem en konsekvensutredning om forholdet til Folketrygdens ytelser og de økte forskjeller som vil oppstå mellom ytelsene til pensjonister i Statens Pensjonskasse, pensjonister i Folketrygden og andre pensjonsordninger. Dette lar seg ikke gjennomføre i vårsesjonen og disse medlemmer vil derfor foreslå at saken sendes tilbake til Regjeringen til utredning og innhenting av relevante høringsuttalelser før saken eventuelt på nytt legges frem for Stortinget. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Ot. prp. nr. 64 (1999-2000) sendes tilbake til Regjeringen for konsekvensutredning.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at i forbindelse med behandlingen av lov om foretakspensjon i vår ble det enstemmig vedtatt at Regjeringens forslag om knekkpunkter under 12G avvises. Det er derfor forståelig at man ut fra rettferdighetsbetraktninger for medlemmer av Statens Pensjonskasse også ønsker å avvike knekkpunktene. Men det er grunn til å minne om at når Regjeringen er opptatt av likhet mellom de private og offentlige tjenstepensjoner burde det gjelde begge veier. Disse medlemmer minner om at Regjeringen Bondevik i Ot.prp. nr. 47 (1998-1999) understreket at

«Departementet mener at eventuelle endringer i folketrygden bør få betydning for alle.»

Begrunnelsen var at det ikke er tilfelle i bruttoordningene, som er blant annet i Statens Pensjonskasse. Disse er i motsetning til private kollektive tjenestepensjoner utformet slik at de kompenserer for eventuelle endringer i Folketrygden. Dette er en urettferdighet som Regjeringen også bør gjøre noe med, selv om stortingsflertallet i Innst. O. nr. 50 (1999-2000) valgte å legge denne ballen død. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til å gjøre om de offentlige tjenstepensjonsordningene til nettoordninger slik at eventuelle endringer i folketrygden får betydning for alle.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti tar resultatet av hovedtariffoppgjøret til etterretning og støtter Regjeringens forslag til lovendring. Det norske pensjonssystemet står overfor store utfordringer for å rette opp urettferdigheter mellom arbeidstakere i ulike sektorer og i ulike inntektsgrupper. Dagens organisering og finansiering er under press både ved at andelen yrkesaktive reduseres og ved at det vokser fram et sterkere kommersielt marked for pensjoner. Regjeringen varslet i Nasjonalbudsjettet for 2000 at den vil legge fram en bred gjennomgang av hele pensjonssystemet og de langsiktige utfordringene knyttet til dette i langtidsprogrammet våren 2001. Dette medlem vil komme tilbake med forslag til større endringer i pensjonssystemet i forbindelse med denne gjennomgangen.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Ot. prp. nr. 64 (1999-2000) sendes tilbake til Regjeringen for konsekvensutredning.

Forslag fra Høyre:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til å gjøre om de offentlige tjenstepensjonsordningene til nettoordninger slik at eventuelle endringer i folketrygden får betydning for alle.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endring i lov 28. juli 1949 nr. 26 om
Statens Pensjonskasse

I

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse gjøres følgende endring:

§ 14 første ledd annet punktum oppheves.

II

Loven trer i kraft straks og gis virkning fra 1. mai 2000. For virksomheter utenfor det statlige tariffområdet trer loven i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

Oslo, i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, den 9. juni 2000

May-Helen Molvær Grimstad

leder

Per Roar Bredvold

ordfører

Oddbjørg Ausdal Starrfelt

sekretær

Vedlegg

Brev fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet v/statsråden til familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, datert 8. juni 2000

Ot.prp. nr. 64 (1999-2000) om Statens Pensjonskasse

Jeg viser til familie-, kultur- og administrasjonskomiteens brev av 8. juni 2000.

Bakgrunnen for at lovutkastet fremmes er at det ved hovedtariffoppgjøret pr. 1. mai 2000 var et krav fra samtlige hovedsammenslutninger og Norsk Lærerglag om at knekkpunktet på 8 ganger folketrygdens grunnbeløp måtte fjernes, slik at inntekt opp til tolv ganger grunnbeløpet i folketrygden fullt ut vil være pensjonsgivende. Da tjenestepensjonsordningen ikke er en forhandlingsgjenstand i staten kunne ikke kravet imøtekommes, fordi bestemmelsen er lovfestet. Imidlertid ble partene enige om at Arbeids- og administrasjonsdepartementet skulle legge frem for Stortinget et lovforslag som fjerner knekkpunktet i § 14 første ledd i lov om Statens Pensjonskasse. Dette var et viktig element i hele den pakken som Riksmeklingsmannen la fram. Dersom forslaget ikke skulle bli realitetsbehandlet nå, kan dette føre til at hele tariffoppgjøret blir nedstemt i uravstemningen.

KS har i lengre tid ønsket å fjerne knekkpunktet og har i flere år hatt dette nedfelt i tariffavtalen mellom partene. Dette er imidlertid ikke effektivert pga. samordningsreglene mellom stat og kommune.

Det vil være av stor betydning for både stat og kommune å kunne tilby tilnærmet samme vilkår som de arbeidsgivere stat og kommune konkurrerer med om arbeidskraften. Med den utviklingen som skjer, vil det være viktig at vi som arbeidsgivere ikke kommer på etterskudd med lønns- og arbeidsvilkår som kan ha betydning for å rekruttere og beholde nødvendig arbeidskraft. En slik endring vil også føre til at de offentlige tjenestepensjonsordninger vil ha regler som omtrent samsvarer med reglene i lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon.

I statlig sektor vil det være 2 748 personer som er innplassert i lønnsregulativet på et lønnstrinn som overstiger 8 ganger folketrygdens grunnbeløp. I tillegg kommer et mindre antall som har et lavere lønnstrinn, men som har pensjonsgivende tillegg som gjør at de kan komme over 8G. I skoleverket er totalantallet meget lavt. For kommunesektoren vil det være ca. 7 200 personer med en inntekt (inkl. faste og variable tillegg som er pensjonsgivende) som overstiger 8 ganger folketrygdens grunnbeløp. KS opplyser at endring av knekkpunkt for fellesordningen som er den helt dominerende blir helt marginal. Når det gjelder sykehuslegene, har disse en egen pensjonsordning. Engangseffekten av fjerning av knekkpunktet vil utgjøre vel 1 milliard kroner for dagens yrkesaktive. Økte premier for første år vil utgjøre om lag 100 til 150 mill. kroner. Det er solid dekning i legeordningen og en stor del av engangseffekten kan dekkes av eksisterende midler i ordningen. Bruk av disse midler medfører imidlertid at pensjonsordningen for fremtiden må settes høyere enn de ellers ville ha vært.

I det statlige tariffområdet vil kostnadene forbundet med at knekkpunktet fjernes, vil etter Pensjonskassens beregninger, føre til en økt utbetaling det første året på om lag 6 mill. kroner. Ferdig utbygd vil pensjonsforpliktelsene øke til ca. 250 mill. kroner. Jeg vil presisere at endringene kun gjelder for de som blir pensjonister etter 1. mai 2000.

Endring av knekkpunktet vil ikke påvirke utbetalingene fra Folketrygden.

Som sagt ovenfor, vil hele tariffoppgjøret i offentlig sektor kunne stå i fare dersom Stortinget beslutter ikke å behandle proposisjonen nå. Konsekvensene av dette vil være vanskelig å overskue.